

Европейски съд по правата на човека

Во срещу Франция

(Vo v. France)

Жалба № 53924/00

Решение от 8 юли 2004 г. на Голямото отделение

(резюме)*

Чл. 2: право на живот

При настоящото положение на нещата не е нито желателно, нито възможно Съдът да отговори абстрактно на въпроса дали нероденото дете се обхваща от понятието “всеки” по чл. 2 от Конвенцията.

Чл. 2 от Конвенцията налага на държавите позитивни задължения да създадат нормативна уредба, принуждаваща болниците да вземат подходящи мерки за защита на живота на пациентите, както и ефективна независима съдебна система, така че причината за смъртта на пациент да може да бъде определена и виновните да бъдат подведени под отговорност. Ако нарушението на правото на живот или на физическа неприкосновеност не е извършено умишлено, позитивното задължение за установяване на ефективна съдебна система не изисква задължително предвиждането на наказателноправно средство за защита.

Фактите по делото

Жалбоподателката е от виетнамски произход. На 27 ноември 1991 г., когато била бременна в шестия месец, посетила болница за медицински преглед. На същата дата в същата болница трябвало да бъде извадена спиралата на друга жена със същата фамилия. Когато лекарят, който трябвало да извади спиралата, извикал името “г-жа Во”, се отзовала жалбоподателката. След кратък разговор лекарят забелязал, че тя трудно разбира френски. Запознал се с медицинското досие и пристъпил към изваждане на спирала, без преди това да я прегледа. Пробил околоплодния сак, като причинил съществена загуба на околоплодна течност. Разбрал, че е сгрешил самоличността на пациентката и тя веднага била приета в болницата.

По-късно д-р Г. се опитал да извади спиралата на другата пациентка със същата фамилия, но не успял и предписал извършването на операция под обща упойка за следващата сутрин. Тогава била направена нова грешка, като в операционната вместо другата пациентка била откарана жалбоподателката. Тя избегнала хирургическата интервенция, предназначена за нейната съименница, само защото протестирала и била разпозната от един анестезиолог.

При последващи изследвания лекарите установили, че околоплодната течност не се е възстановила, поради което бременността била прекъсната на 5 декември 1991 г. На 11 декември с.г. жалбоподателката и нейният партньор

* Материалът е подготвен и предоставен от Фондация *Български адвокати за правата на човека*, като част от диск „Сборник материали по правата на човека”, издаден от НИП през 2007 г.

подали съобщение за извършено престъпление и поискали да бъдат конституирани като страни по делото, по което твърдели извършени по непредпазливост телесна повреда на майката и убийство на детето.

Били изслушани три медицински експертизи. Според първата липсвали данни плодът – момиченце на възраст между 20 и 21 седмици, да е бил подложен на насилие или да е имал малформации, както и смъртта да е настъпила по морфологична причина или поради увреждане на орган. Втората експертиза определила периода на временна неработоспособност на жалбоподателката, а третата дала заключение за незадоволителната организация на съответното болнично отделение и небрежността на лекаря.

На 25 януари 1993 г. лекарят бил обвинен в причиняване на телесна повреда по непредпазливост, тъй като поради перфорацията на околоплодния сак причинил смъртта на детето и временна неработоспособност на жалбоподателката.

На 3 юни 1996 г. съдът приел, че за телесната повреда на майката намира приложение закон за амнистия. Що се отнася до неумишленото убийство на плода отбелязал, че липсва законова уредба на правния му статус, но на 20-21 седмици той не бил жизнеспособен. По тези съображения подсъдимият бил оправдан.

На 10 март 1997 г. апелативният съд оставил в сила обжалваната от г-жа Во и протестирана от прокурора присъда в частта ѝ относно прилагането на амнистията. В останалата част я отменил и признал лекаря за виновен в убийство по непредпазливост. Изложил мотивите, че различни международни договори, сред които и ЕКПЧ, признават защитено от закона право на живот на всеки и особено на децата. Позовал се и на Закона за доброволно прекъсване на бременността, който установявал зачитането на всяко човешко същество от началото на живота му като общо правило, от което отклонения били допустими единствено в случай на необходимост и при условията, предвидени от закона. Аналогична разпоредба се съдържала и в Закона за уважението към човешкото тяло. Касационният съд в две свои решения приемал, че цитираните норми намират приложение.

На 30 юни 1999 г. касационният съд отменил тази присъда и приел, че липсва основание делото да бъде върнато за ново разглеждане. Наказателният закон трябвало да се тълкува стриктно, поради което нормите относно убийството не били приложими спрямо плода.

Резюме на решението на Европейския съд

I. Предварителните възражения за допустимост на жалбата

42. Основната теза на правителството е, че жалбата е несъвместима с Конвенцията *ratione materiae*, тъй като чл. 2 бил неприложим по отношение на нероденото дете. Освен това жалбоподателката разполагала с вътрешноправно средство за защита, което не изчерпила – иск за обезщетение срещу болницата.

43. Жалбоподателката твърди, че държавата е нарушила задълженията си по чл. 2 от Конвенцията, като не е позволила наказателните норми относно убийството по непредпазливост да бъдат приложени по отношение на неродено дете. Искът за обезщетение бил неефективно средство за защита, тъй като не можел да осигури признаване от съд, че детето ѝ е жертва на убийство. При това в момента, когато наказателното преследване се оказало неуспешно, което тя не можела да предвиди, правото ѝ на иск било погасена по давност.

44. Съдът отбелязва, че разглеждането на жалбата повдига въпросите дали чл. 2 от Конвенцията е приложим по отношение на нежеланото прекъсване на бременността и ако е така – дали в случая тази норма изисква наличието на наказателноправно средство за защита или изискванията ѝ са задоволени с предвиждането на право на иск за обезщетение. От тази гледна точка възраженията за несъвместимост на жалбата с нормите на Конвенцията *ratione materiae* и за неизчерпване на вътрешноправните средства за защита са много тясно свързани със съществуването на оплакването по чл. 2 и Съдът намира за подходящо да ги разгледа заедно с въпросите по същество.

45. Поради изложеното жалбата не може да бъде обявена за недопустима на твърдените основания, нито е налице друго основание за недопустимост.¹

II. Твърдяното нарушение на чл. 2 от Конвенцията

46-50. Жалбоподателката се оплаква от отказа на властите да квалифицират отнемането на живота на нероденото ѝ дете като убийство по непредпазливост. Поддържа, че липсата на наказателноправна уредба за предотвратяване и наказване на такова деяние нарушава чл. 2 от Конвенцията. Моментът, в който започва животът, имал общовалидно значение и дефиниция. Вече било и научно доказано, по експериментален път, че всеки живот започва в момента на оплождането. Заченатото, но още неродено дете не било нито сбор от клетки, нито предмет, а личност. В противен случай щяло да се стигне до извода, че тя не е загубила нищо, а подобно разсъждение било неприемливо за една бременна жена. Поради това терминът “всеки”, “всяко лице” (“everyone”, “toute personne”), употребен в текста на чл. 2 от Конвенцията, трябвало да бъде разбран по-скоро в смисъл на човешко същество, отколкото на притежаващо правоспособност лице.

51-59. Според правителството нито метафизиката, нито медицината давали категоричен отговор на въпроса дали и от кой момент плодът е човешко същество, а от юридическа гледна точка чл. 2 от Конвенцията не защитавал правото на живот на плода. Противното означавало животът на майката да бъде поставен наравно с този на плода и било в противоречие с правните традиции на множество държави членки на Съвета на Европа, чието законодателство допуска аборта. Алтернативно правителството изтъква, че по френското право унищожаването на плода се разглежда като увреждане на органите на жената. Жалбоподателката можела да предяви иск за обезщетение без да чака изхода от наказателното производство. Това средство за защита било ефективно от гледна точка на позитивните задължения на държавата по чл. 2 от Конвенцията и жалбоподателката по своя вина пропуснала да го използва. Дори чл. 2 да бил приложим, той не изисквал животът на плода да бъде защитен от наказателното право в случай на небрежност.

60-66. Центърът за репродуктивни права и Асоциацията за семейно планиране, встъпили като трети лица, излагат становището, че неродените не са правни субекти и чл. 2 е неприложим по отношение на тях. За противното становище липсвало юридическо основание и то щяло да доведе до накърняване на основни човешки права на жените и да влезе в противоречие с установените международни стандарти, националните законодателства и практиката на Съда.

¹ Решението е единодушно.

74. Съдът отбелязва, че централният въпрос, поставен от жалбата, е дали липсата на наказателноправно средство срещу неумишленото унищожаване на плода във френската правна система съставлява изпълнение от страна на държавата на задължението ѝ за законодателна защита на правото на живот по смисъла на чл. 2 от Конвенцията.

А. Съществуващата съдебна практика

75. За разлика от чл. 4 от Американската конвенция за правата на човека, който предвижда, че правото на живот трябва да бъде закриляно “изобщо, от момента на зачеването”, чл. 2 от Конвенцията не казва нищо по отношение на времевите граници на правото на живот и по-специално не дефинира чий “живот” (“everyone”, “toute personne”) е защитен от Конвенцията. Съдът тепърва трябва да разреши въпроса за “началото” на “правото на живот на всеки” по смисъла на тази разпоредба и дали нероденото дете има такова право.

Досега този въпрос е бил поставян единствено във връзка със закони за аборт. Абортът не фигурира сред изрично изброените в чл. 2, т. 2 изключения, но Комисията е изразила становището, че той е съвместим с първото изречение на чл. 2, т. 1 в интерес на защитата на живота и здравето на майката, тъй като “ако се приеме, че тази разпоредба е приложима към началния стадий на бременността, то абортът представлява едно подразбиращо се ограничение на “правото на живот” на плода, защитаващо живота и здравето на жената в тази фаза (виж *X с/у Обединеното кралство*², ж. № 8416/79, 13.05.1980 г., DR 19, стр. 253).

76. Първоначално Комисията е отказвала да разгледа абстрактно съвместимостта на законите за аборт с чл. 2 от Конвенцията (виж *X с/у Норвегия*³, 29.05.1961 г., Collection of Decisions 6, стр. 34 и *X с/у Австрия*⁴, 10.12.1976 г., DR 7, стр. 87). По-късно е приела по делото *Брюгеман и Шойтен с/у ФРГ*⁵ (12.07.1977 г., DR 10), че жени, които се оплакват от нарушение на чл. 8 от Конвенцията вследствие решение на конституционния съд, ограничаващо абортите, имат качеството на жертви. По този повод е заявила: “... [3]а бременността не може да се каже, че попада единствено в сферата на личния живот. Когато една жена е бременна, нейният личен живот се свързва тясно с развиващия се плод (ibid., стр. 116, § 59). Комисията обаче не е намерила за “необходимо да се произнесе дали в този контекст на нероденото дете трябва да се гледа като на “живот” по смисъла на чл. 2 от Конвенцията или дали то може да се смята за същество, което би оправдало намесата “за защита на другите” съгласно чл. 8, т. 2” (ibid., стр. 116, § 60). Тя е изразила становището, че не е налице нарушение на чл. 8, тъй като “не всяка регламентация на прекъсването на нежелана бременност съставлява намеса в правото на зачитане на личния живот на майката” (ibid., стр. 116-17, § 61), като същевременно е подчертала: “Липсва каквото и да е доказателство, че намерението на страните по Конвенцията е било да се обвържат с определено решение по въпроса” (ibid., стр. 117-18, § 64).

77. По споменатото дело *X с/у Обединеното кралство* Комисията е разгледала оплакване на мъж, че на съпругата му е било позволено да направи аборт по здравословни причини. Макар да е приела, че на потенциалния баща може да се гледа като на “жертва” на нарушение на правото на живот, Комисията

² X v. the United Kingdom

³ X v. Norway

⁴ X v. Austria

⁵ Brüggemann and Scheuten v. the Federal Republic of Germany

се е произнесла, че употребеният в няколко текста от Конвенцията термин “всеки” е неприложим преди раждането, но е отбелязала, че “приложимостта му не може да бъде изключена в определени редки случаи – напр. по [чл. 6, т. 1](#)” (стр. 259, § 7; за такова приложение във връзка с достъпа до съд виж решението й по делото *Рийв с/у Обединеното кралство*⁶, 30.11.1994 г., DR 79-A, стр. 146). Комисията е добавила, че терминът “всеки” и контекстът, в който той е употребен в чл. 2 от Конвенцията, не включват неродения. Що се отнася до термина “живот” и по-специално до началото на живота тя е отбелязала, че съществуват “различни разбирания по въпроса кога животът започва” и е добавила: “Докато едни вярват, че той започва още при зачеването, други са склонни да възприемат момента на вгнездяване на оплоденото яйце в матката или момента, в който плодът става “жизнеспособен”, или този на раждането” (виж *X с/у Обединеното кралство*, стр. 250, § 12).

Комисията е продължила с разглеждането на въпроса дали чл. 2 трябва “да бъде тълкуван като изобщо невключващ плода или като признаващ “правото на живот” на плода с определени подразбиращи се ограничения, или пък като признаващ на плода абсолютно “право на живот”. Не е изразила становище по първите две възможности, но категорично е отхвърлила третото тълкуване с оглед на необходимостта от защита на живота на майката, който е неотделим от този на нероденото дете. Отбелязала е, че към 1950 г. практически всички договарящи държави “са разрешили аборта, когато е необходимо да се спаси животът на майката” и че е налице “тенденция към по-нататъшна либерализация” (*ibid.*, §§ 19-20).

78. По делото *H. с/у Норвегия*⁷, което засяга аборт, извършен по немедицински причини против волята на бащата, Комисията е добавила, че чл. 2 изисква от държавите не само да се въздържат от умишлено лишаване от живот, но и да предприемат подходящи мерки за защита на живота (ж. № 17004/90, 19.05.1992 г. DR 73, стр. 167). Приела е, че не трябва да се произнеса “дали плодът може да се ползва с известна защита по чл. 2, изр. 1”, но не е изключила “при определени обстоятелства това да може да е така, независимо че в договарящите държави съществува значително различие във възгледите по въпроса дали и в каква степен чл. 2 защитава неродения живот” (*ibid.*). По-нататък е отбелязала, че в такава деликатна област договарящите държави трябва да разполагат с известна свобода на преценка, и е стигнала до извода, че решението на майката, което е било взето в съответствие с норвежкото законодателство, не надхвърля границите на тази свобода (*ibid.*, стр. 168).

79. Съдът е имал малко поводи да разгледа приложимостта на чл. 2 по отношение на плода. По делото *Оупън Доор и Дъблин Уел Уоман с/у Ирландия*⁸ (29.10.1992 г., A.246-A) не е намерил за необходимо да се произнесе “дали правото на аборт е гарантирано от Конвенцията и дали правото на живот по чл. 2 обхваща и плода” (*ibid.*, стр. 28, § 66). Наскоро, при факти, сходни с тези по делото *H. с/у Норвегия*, Съдът прие: “Дори да се предположи, че при определени обстоятелства плодът може да се смята за притежаващ права, защитени от чл. 2 от Конвенцията, ... в настоящия случай ... бременността е била прекъсната в съответствие със ... закон, който е установил справедлив баланс между интересите

⁶ *Reeve v. the United Kingdom*

⁷ *H v. Norway*

⁸ *Open Door and Dublin Well Woman*

на жената и нуждата от осигуряване защита на плода (виж *Босо с/у Италия*⁹, решение по допустимостта, ж. № 50490/99, ECHR 2002-VII).

80. От този преглед на практиката на институциите по Конвенцията следва, че при разглежданите досега обстоятелства нероденото дете не е било считано за “лице”, пряко защитено от чл. 2, и че ако неродените наистина имат “право” на “живот”, то е ограничено имплицитно от правата и интересите на майката. Все пак институциите не са отхвърлили възможността при определени обстоятелства гаранциите да обхващат и нероденото дете. Въпросът винаги е бил решаван след съпоставяне на различните засегнати интереси.

Б. Подходът в настоящия случай

81. Особеното естество на фактите по настоящото дело повдига нов въпрос – дали, във от случаите на поискан от майката аборт, увреждането на плода трябва да бъде третирано като престъпление в светлината на чл. 2 от Конвенцията, за да се осигури защита на плода по тази разпоредба. Това налага предварително да бъде разгледан въпросът дали е препоръчително Съдът да се намесва в дебата какво се разбира под “лице” и кога започва животът, след като чл. 2 предвижда, че законът трябва да защитава “правото на живот на всеки”.

82. Както е видно от горния преглед на практиката, тълкуването на чл. 2 в тази връзка е водено от ясното желание да бъде постигнат баланс и позицията на институциите по Конвенцията относно юридическите, медицинските, философските, етическите и религиозните измерения на проблема за дефиницията на човешко същество е отчела различните подходи към него на национално ниво. Въпросът кога възниква правото на живот попада в обхвата на свободата на преценка, която Съдът поначало признава на държавите в тази област, независимо че Конвенцията е “жив инструмент, който трябва да бъде тълкуван в светлината на сегашните обстоятелства” (виж *Тайрър с/у Обединеното кралство*¹⁰, 25.04.1978 г., А.26, стр. 15-16, § 31). Причините за този извод са, първо, че въпросът не е разрешен в мнозинството от самите договарящи държави и по-специално във Франция, където е предмет на обсъждане, и второ, че не съществува европейски консенсус относно научната и юридическата дефиниция на началото на живота.

83. Съдът отбелязва, че видно от практиката на френските съдилища естеството и правният статус на зародиша и/или плода понастоящем не са определени легално.

84. На европейско ниво не съществува консенсус относно естеството и статута на зародиша и/или плода, въпреки че те започват да получават известна защита с оглед на научния прогрес и на потенциалните последици от изследванията в областта на генното инженерство, медицински подпомогнатото оплождане или експериментите със зародиша. В най-добрия случай може да се приеме за общопризнато, че зародишът/плодът принадлежи към човешката раса. Потенциалът на това същество и неговата способност да се превърне в личност изискват защита в името на достойнството на човека, без то да става “лице” с “право на живот” за целите на чл. 2. Овиедската конвенция за правата на човека и биомедицината внимателно избягва да даде дефиниция на термина “всеки” и разяснителният доклад сочи, че при липсата на единодушие по тази дефиниция държавите членки са решили да оставят на вътрешното право поясненията по

⁹ Boso v. Italy

¹⁰ Tyrer v. the United Kingdom

прилагането на тази конвенция. Същото е вярно и за Допълнителния протокол за забрана на клонирането на човешки същества и проекта на Допълнителен протокол относно биомедицинските изследвания, които не дефинират понятието “човешко същество”. Заслужава да се отбележи, че съгласно чл. 29 от Овиедската конвенция от Съда могат да бъдат искани съвещателни мнения по тълкуването ѝ.

85. С оглед на горното Съдът е убеден, че нито е желателно, нито при настоящото положение на нещата е възможно да отговори абстрактно на въпроса дали нероденото дете е “лице” за целите на чл. 2 от Конвенцията. Що се отнася до настоящото дело Съдът намира, че не е необходимо да разглежда въпроса дали внезапният край на бременността на жалбоподателката попада в приложното поле на чл. 2, тъй като дори да се приеме, че тази норма е приложима, отсъства неизпълнение от страна на ответната държава на задължението ѝ да спазва изискванията относно опазването на живота в сферата на общественото здравеопазване.

86. В тази връзка Съдът отбелязва, че липсата на ясен правен статус на нероденото дете не води по необходимост до лишаването му от всякаква защита по френското право. Все пак при обстоятелствата по настоящото дело животът на плода е бил тясно свързан с този на майката и е можело да бъде защитен чрез нея, особено при положение, че не е имало конфликт между правата на майката и на бащата или на нероденото дете и родителите, доколкото загубата на плода е била причинена от неумишлената небрежност на трето лице.

87. В настоящия случай предмет на спора е неволното убийство на неродено дете против желанието на майката, което ѝ е причинило особено страдание. Интересите на майката и на детето несъмнено са съвпадали. Поради това Съдът трябва да изследва от гледна точка на ефективността на съществуващите правни средства защитата, предоставена на жалбоподателката в стремежа ѝ да установи отговорността на лекаря и да получи обезщетение. Съдът не споделя тезата на жалбоподателката, че единствено едно наказателноправно средство за защита би могло да удовлетвори изискванията на чл. 2 от Конвенцията. Съображенията му за това са следните:

88. Той отново подчертава, че първото изречение на чл. 2, който е сред основните разпоредби на Конвенцията и охранява една от основните ценности на демократичните общества, съставлящи Съвета на Европа (виж [Маккен и др. с/у Обединеното кралство](#)¹¹, 27.09.1995 г., А.324, стр. 45-46, § 147), изисква от държавите не само да се въздържат от “умишлено” лишаване от живот, но и да предприемат подходящи мерки за опазването на живота на тези, които се намират под тяхна юрисдикция (виж например *Л.С.Б. с/у Обединеното кралство*¹², 09.06.1998 г., Reports 1998-III, стр. 1403, § 36).

“89. Тези принципи са приложими и в сферата на общественото здравеопазване. Позитивните задължения изискват от държавите да създадат нормативна уредба, принуждаваща болниците, били те частни или обществени, да вземат подходящи мерки за защита на живота на пациентите. Те изискват и установяването на ефективна независима съдебна система, така че причината за смъртта на пациенти, намиращи се под грижата на медици в публичния или в частния сектор, да може да бъде определена и отговорните да бъдат подведени под отговорност (виж *Пауъл с/у Обединеното кралство*¹³, решение по

¹¹ *McCann and Others v. the United Kingdom*

¹² *L.C.B. v. the United Kingdom*

¹³ *Powell v. the United Kingdom*

допустимостта, ж. № 45305/99, ECHR 2000-V, и *Калвели и Чилио*¹⁴, 17.01.2002, ECHR 2002-I, § 49).

90. Правото да се изисква наказателно преследване и осъждане на трети лица за извършено престъпление не може да бъде заявено самостоятелно (виж *Перез с/у Франция*¹⁵, ж. № 47287/99, § 70), но Съдът многократно е приемал, че една ефективна съдебна система, каквато чл. 2 изисква, може, и при определени обстоятелства трябва да включва наказателноправна защита. Въпреки това, ако нарушението на правото на живот или на физическа неприкосновеност не е извършено умишлено, позитивното задължение за установяване на ефективна съдебна система, което чл. 2 налага, не изисква задължително предвиждането на наказателноправно средство за защита във всички случаи. В специфичната област на лекарската небрежност “задължението може да бъде изпълнено например и ако правната система предоставя на жертвите средство за защита само в гражданските съдилища или наред с тях и в наказателните, което да дава възможност отговорността на съответните лекари да бъде установена и да бъде получено подходящо удовлетворение, като присъждане на обезщетение за вреди и публикуване на решението. Може да бъдат предвидени и дисциплинарни мерки” (виж цитираното *Калвели и Чилио*, § 51; *Лазарини и Гиачи с/у Италия*¹⁶, решение по допустимостта от 07.11.2002 г., ж. № 53749/00; и *Мастроматео с/у Италия*¹⁷, ж. № 37703/97, § 90, ECHR 2002-VIII).”

91. В настоящия случай, наред с наказателното производство, жалбоподателката е имала възможност да предяви и иск за обезщетение за твърдяната лекарска небрежност срещу властите (виж *Крес с/у Франция*¹⁸, ж. № 39594/98, §§ 14 и сл., ECHR 2001-VI). Ако беше направила това, щеше да има право на едно състезателно производство за разглеждане на твърденията ѝ за небрежност (виж цитираното *Пауъл*), както и на обезщетение за всички претърпени вреди. Един иск за обезщетение би имал добри изгледи за успех и жалбоподателката би могла да получи обезщетение от болницата. Това е видно от експертните заключения относно лошата организация на въпросното болнично отделение и сериозната небрежност на лекаря.

92. Доводът на жалбоподателката, че претенцията за обезщетение е била погасена по давност, не може да бъде уважен. В тази връзка Съдът се позовава на практиката си, че “правото на съд”, аспект от което е правото на достъп до съд, не е безусловно – то подлежи на подразбиращи се ограничения, особено що се отнася до условията за допустимост, тъй като поради самото си естество изисква регламентация от страна на държавата, която в това отношение разполага с известна свобода на преценка (наред с други, виж *Бруала Гомес де ла Торе с/у Испания*¹⁹, 19.12.1997 г., Reports 1997-VIII, стр. 2955, § 33). Тези легитимни ограничения включват и установяването на давностни срокове, за които Съдът е приел, че “обслужват няколко важни цели, а именно гарантирането на правна сигурност, закрилата на потенциалните ответници от отдавнашни претенции, срещу които биха били затруднени да се защитават, и предотвратяването на неправдата, която може да бъде извършена, ако от съдилищата се изисква да се произнасят по събития, които са се случили в далечното минало, на основата на

¹⁴ Calvelli and Ciglio v. Italy

¹⁵ Perez v. France, решение на Голямото отделение

¹⁶ Lazzarini and Ghiacci v. Italy

¹⁷ Mastromatteo v. Italy, решение на Голямото отделение

¹⁸ Kress v. France, решение на Голямото отделение

¹⁹ Brualla Gómez de la Torre v. Spain

доказателства, които може да са станали несигурни и непълни поради изтеклото време” (виж *Стъбингс и други с/у Обединеното кралство*²⁰, 22.10.1996 г., Reports 1996-IV, стр. 1502-03, § 51).

93. В настоящия случай четиригодишният давностен срок сам по себе си не изглежда прекалено кратък, особено с оглед на тежестта на претърпените от жалбоподателката вреди и на незабавното ѝ желание да търси отговорност от лекаря.

94. В заключение Съдът приема, че с оглед на обстоятелствата по делото искът за обезщетение може да бъде разглеждан като ефикасно средство за защита, което е било достъпно за жалбоподателката и което тя е пропуснала да използва, макар чрез него да е била в състояние да докаже лекарската небрежност и да получи пълно обезщетяване, поради което в случая не се е налагало инициерирането на наказателно производство.

95. Поради изложеното Съдът стига до извода, че не е налице нарушение на чл. 2 от Конвенцията, дори той да се приеме за приложим в настоящия случай.²¹

²⁰ *Stubbings and Others v. the United Kingdom*

²¹ Решението е взето с мнозинство от 14 срещу 3 гласа.